

Boj Fica s „nepriateľskými médiami“ je záležitosťou všetkých slobodných ľudí

- CZ24 News | 9. listopadu 2023

SLOVENSKO: Otvorené súperenie Fica (ministrov jeho vlády, koaličných poslancov atď.) nie je nič nové ani prekvapujúce. Dávno už vieme, že médiá, v miere priamo úmernej záujmom vlastníkov, nie sú zdrojom objektívnych a pravdivých informácií, ani nestranných a vyvážených názorov. Netýka sa to len Fica, ale týkalo sa to napríklad aj českého prezidenta Zemana, prezidenta Donalda Trumpa, o ruských politikoch je aj zbytočné sa zmieňovať. A je úplne očividné, že médiá nie sú takto „drsné“ k politikom z princípu, lebo pre ne nie je politik ako politik.

O Ficovi ako osobe si môžeme myslieť čokoľvek, no niet pochybností, že ako predseda najsilnejšej strany v NR SR a predseda vlády je legitímny. Ale je legitímny aj postoj médií voči nemu? Konkrétnejšie – pozrieme sa, či je legitímna rola médií, ktorá sa dá popísať ako: *„Máme právo pýtať sa vás akékoľvek otázky a vy nám musíte na všetky odpovedať. My máme právo uverejniť, čo uznáme za vhodné a vy nemáte žiadne právo nás za nič sankcionovať.“*

Je celkom pochopiteľné, že silní politickí vodcovia vnímajú takéto postoje médií ako nepriateľské. Ale nie je to len v tom, že sú nepríjemné. Nie sú len štekajúcimi psami, ktoré karavánu len obťažujú hlukom a neoplatí sa kvôli nim zdržovať s hádzaním kameňov. Je to oveľa vážnejšie. Média sa štylizujú ako nadradené aj ústavným činiteľom štátu. Prejavuje sa to v postojoch typu „tu kladiem otázky ja“ a prerušovaním hoci uprostred vety. A keď si uvedomíme, že dôsledne dávajú politikom okamžitú spätnú väzbu, aby vedeli, čo sa médiám nepáči – tak nám svitne – veď ony sa ich pokúšajú riadiť!

Riadiť otázkami? Presne tak! Vrcholových manažérov riadi dozorná rada tiež spravidla otázkami. Na otázkach je vždy cítiť, či dozorná rada súhlasí s činnosťou riaditeľa, alebo nie. Ak otázky smerujú hlavne do minulosti a musí zdôvodňovať, je to zlé, ak sa pýtajú hlavne vecne a na budúcnosť, je to dobré. Aj hodina otázok a interpelácií poslancov vláde je nástroj na jej riadenie parlamentom – cez kladenie otázok. Samozrejme, normálna (v zmysle etalónu) by bola úplne iná úroveň takýchto diskusií medzi parlamentom a vládou, než to, čo z NR SR vysiela slovenská televízia.

O novinároch aj škoda hovoriť. Keby tá úroveň bola aspoň ako v tomto rozhovore novinára BBC Steva Rosenberga so Sergejom Lavrovom. Je tam všetko. Aj nadradenosť „tu sa pýtam ja“, aj pokus o „čistenie žalúdka“, aj negatívna spätná väzba, len úroveň je vyššia ako slovenská latka. No aj tak – v politickom spravodajstve je dnes už problém nájsť článok, ktorý by aspoň v princípe (prižmúрили by sme oko nad neúmyselnou chybou) dodržiaval [etické zásady profesionálneho žurnalizmu](#). Etické kódexy doslovne vylučujú snahu priamo riadiť udalosti. Novinári by mali robiť verejnosti službu prinášaním informácií, nie „vo verejnom záujme“ veci riadiť.

Je to vôbec legitímne? Alebo sa svet zmenil natolko, že politikov už „normálne“ riadia médiá? A ako sa to stalo? Sú médiá uzurpátormi moci, alebo sú len nástrojom niekoho neviditeľného?

Podľa toho, ako v čase rozmachu masových médií koncom 40-tych a v 50-tych rokoch minulého storočia teoretici (najmä Laswell, Merton a Wright) definovali funkcie médií (napr. [tu](#) alebo [tu](#)), tieto boli **štyri**: dozor nad verejnými záležitosťami, socializácia (spájanie podobne zmýšľajúcich), udržiavanie kultúrnej kontinuity medzi generáciami a ako štvrtú (takmer ako nutné zlo) pripúšťali zábavu.

No dnes už [teoretici](#), a zrejme aj učebné osnovy na fakultách žurnalistiky, hovoria o šiestich funkciách masových médií. K predchádzajúcim štyrom sa pridali dve vyslovene politické:

- politická uvedomelosť – médiá definujú témy vo verejnej politickej diskusii a určujú, o čom sa má hovoriť a o čom nie,
- katalyzátor vývoja – médiá podporujú zameranie pozornosti verejnej politiky na žiadúce oblasti vývoja.

Kedže sme poučení od Bruce Lerra o tom, aký rozoklaný a dvojznačný jazyk dnes médiá používajú, tak rozšifrujeme, že pod prvou z týchto nových funkcií je normálna politická agitácia, tvorba mienky verejnosti a tá „katalýza vývoja“ je priame riadenie, usmerňovanie rozhodovania verejných orgánov.

Zaujímavým detailom je to, že aj propagátori týchto nových funkcií médií sa odvolávajú na 50-te roky a Wrighta. Tvrdia, že tieto funkcie už v jeho diele boli od začiatku. Je to podobná situácia ako s „[neviditeľnou rukou trhu](#)“, ktorú vraj vymyslel ešte Adam Smith. Na základe dezinterpretácie jeho diela sa ekonómovia učia, že neregulovaný voľný trh je pre spoločnosť to najlepšie, a novinári sa učia, že je ich profesionálnou úlohou podľa pokynov nadriadených riadiť politikov a vlastne celú spoločnosť.

Je celkom prirodzené, že politik formátu Fica sa bráni tomu, aby ho riadili médiá. A som presvedčený, že jeho boj je tentoraz aj v záujme všetkých slobodných ľudí, ktorých ideálom je demokracia. Lebo politikov by sme mali riadiť my, nie médiá.

A druhý dôležitý záver je ten, že potrebujeme iné médiá. Také, ktoré plnia pôvodné štyri funkcie a robia to eticky a profesionálne.

AUTOR: Marián Moravčík

[ZDROJ](#)